

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛДНЕМ

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10, II. пов.
Канто пошт. шл. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає
від 11—12 год. передпол.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно — по новій 430 зл.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 л., Німеччині 750
м., Швейцарії — по 6 фр.,
Чехословаччині 30 к. р., Ру-
мунії 150 лей, Болгарії 75
л., Австрії 750 ш. Зали-
шок 1 год.

**В справі оголо-
шень апостатися
до Адміністрації.**
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

На румунській арені.

Жіночий конгрес в Букарешті. — Привітна промова кн. Кантакузено. — Виступ п. Ольги Гузар, її смілива промова і український меморіал.

Чернівці, 20. листопада 1925.

З початком листопада п. р. відбувся в Букарешті жіночий конгрес, скликаний „Товариством християнських румунських жінок“ під проводом кн. Александри Кантакузено. В конгресі взяло участь до дві тисячі жінок, а між ними і представниці національних меншостей в Румунії. В імені українських жіночих товариств виступила на конгресі п. Ольга Гузар.

Конгрес відкрила кн. Кантакузено промовою, наголошеною справді на християнський тон, що так дуже не гармонізує з варварськими румунськими відносинами. В своїй промові зазначила вона, що у важкій хвилі зійшлися жінки й матері всього краю (себто Румунії), щоб радити над своїм нещастям, над нуждою своїх дітей і важким положенням своїх родин, над охороною слабих і терплячих. Зазначаючи, що всі вони є „любими дітьми“ великодушної Румунії, кн. Кантакузено закликала присутніх душевно зблизитися до румунського народу.

„Всі ми діти — гонимі вояки. — Всі ми створені з того самого повітря. Величкими були терпіння, які ми всі мусили пережити. Тому просимо Всемогучого в покорі, щоб нам дано сил забути і все собі взаємно простити та щоб ми любилися як брати і сестри. Бо тільки повелила любов випорити правдиве життя, тоді як сила немилість сорочило розлад. Жінка ангел-гогомітель домашнього отища, є теж душею жвава в порозумінні між народами. Ми є сестрами свого об'єкту і від напору цієї свідомості ми пустили закла, зближаючи нас до себе. Гогомість, з якою ви вігнали нас на нашу арену, є запорукою довірливості спільної праці. Хочемо швидко говорити між собою. Людина є інструментом часу, а час сьогодні вниє до мира. І час є дозволом, щоб Бог бачив, було задоволене. Нехай ми і любов буде з нами! — ось наш клич“.

Наради конгресу тягнулися два дні, в якому то часі забилися голоси і представниці товариств національних меншостей. Іменем українських жінок Буковини передала п. Ольга Гузар на руки президентки основно вироблений меморіал, в якому змальовано нестерпне положення українського народу в межах румунського кололіства. Меморіал і своїм відважним тоном і своїм фактичним матеріалом зробив на присутніх небувале враження. При передачі виголосила п. Ольга Гузар свою промову:

„Китинце, пані й панове! Передовсім мушу Вам признатися, що ми прийшли сюди не без почуття деякої тривоги, не без биття серця. Адже це вперше приходимо ми, Українки, в цьому краю до слова. Але мушу Вам також признатися, що це почуття не тягнулося зовго, бо нас прийняв тут так, що це перейшло всі наші найкращі сподівання. Тому подякую, мої пані, що вам сердечню подякую за ту шаласну ідею нас сюди запрошити й вислухати. Передовсім вам, кн. Кантакузено, складаю сердечню подяку за влаштування цього конгресу, як і за глибоке прийняття, що

ви нам зготовили. Я сильно переконана, що цей конгрес принесе нам добрі опортуні. А тепер подякуюте мені, мої пані, політичним з Вами кількома інформациями.

На нещастя, я починаю виступити тут із зажаленнями, тяжкими і зажаленнями. Ви почувте від мене довідчення про сумні факти, але не почувте ні одного неправдивого слова, ні одного неправдивого обвинувачення. Побішу звернути увагу, що Ви по пеканізції нпр. не почувте нічого. Це не значить, що ми може не терпимо під їх тягарем. Не підношу того тому, бо ми терпимо від цього тягару не більше як всі інші мешканці Румунії. Хічу виступити тільки проти невірності в поводженні з нами, від якої лиш ми одні терпимо. Іншими словами: признаємо звинувачення, що маємо ті самі обов'язки, що й усі інші горожане Румунії. Але саме тому домагаємося також рівних прав. Це для вашої орієнтації. А тепер прошу прийняти до відома отсе:

Високий Конгресе! Іменем Українців Буковини дозволяю собі предложити меморіал:

1. В 1918 р. побило румунське коволіство державу владу над українським народом, що числить до мільона душ і за нещастя підвинуло до Буковини як до ріки Серету, як також підвинуло частину Бессарабії вже від Х століття після Христ. як автономне населення, далі наз Українцями, що поселилися в південній Бессарабії, особливо в агежанській околиці. Українці, що живуть в північній половині Буковини на сучасній поліції, є найменше 320.000.

2. З початком світової війни культурний і господарський стан України Буковини представлений так:

а) Існувало околу 800 шкіл в народних школах з українською мовою навчання, в яких училося 40.000 українських дітей в своїй рідній мові. В тих школах працювало 800 українських вчителів.

б) Існували також середні школи, іменю: 4 гімназії, 2 учительські семінарії й одна школа деревляного промислу — всі з українською мовою навчання. В тих школах працювало 100 українських вчителів, а училося 2500 українських дітей.

в) В червоногородському університеті було чинних 5 українських університетських професорів. Була там окрема кафедра української мови й літератури.

г) На українській території розвивалося околу 1030 культурних товариств (читальні, співочі т-ва, гімназичні, жіночі, райфайненці і т. д.) своєю благодатною діяльністю.

3. Ці культурні й економічні здобутки України румунська влада систематично знищувала, що видно з отсього: в шкільну школу нема тепер ні одної народної чи сесетської школи з українською мовою навчання, так само не викладають нічого по українськи в червоногородському університеті. Української мови, рідної мови української школярі, молоді, не вчать навіть як предмету.

4. Далішому етапі не вдається вже більше навіть науки репріи України й гірського містечка. В народних і сесетських школах, що творять головну масу шкільних дітей.

З уваги на те, що українська школярська молодь обожувала вчитися в румунській, отже в чужій для себе мові, вислав той закону є логіс неадекватний. Вислав закон є ще гірший, коли зняли ці закони, що дають мусити говорити навіть молоді не рідною, а румунською мовою. Безпосередньо перешкоджаючи українцям рідну мову зосили матеріальну й розумну основу існування. Як згадували вже вуд-

турних товариств відтепер ще з бланою ладно висті 10. Зосили несприятельний і несприятельний з погляду народно-господарського стану об'єкти, в якому здійснюється словийне українське населення, гальмує шкільно-духовний і господарський розвиток українського народу на Буковині.

4. Тут треба віднести, що побило румунське коволіство українським селянам на Буковині відібрати — в більшій частині селянсько-протекторно — ту землю, що була призначена для їх на поселення вільностіх просторах. А саме з тих земель на поселення, що обіймають понад 10.000 га. віддано 5.070 га. а на колонізацію румунським селянам, яким призначено по 5 га земель, а господарські будівлі й інвентар достатньо їм не давали. В такий спосіб підкупляється господарське існування українських селян.

5. Не піддає ніякому сумніву, що змалюване тут коволіство покриття з Українцями на Буковині з боку румунського правлінняства протекторно постійно договором про охорону національних меншостей з дати: Паски, 9 грудня 1919, що об'єднує Румунію.

Мої пані! Думаю, що тут неперотібний ніякий коментар. Факти говорять самі доволі голосно. Ми дійшли сьогодні до такого стану, в якому наложено на нас всі обов'язки, а не признано ніяких прав. Так, ми повинні ризикувати цілим нашим матеріальним існуванням, як тільки признаємося до нашого українського пламени. А правдивість не мало найменшого ризику, який сповнило наші національні бажання. Бо в націй концепції народу й держави нема ніяких спільних точок. Держава засуджує нас на те, щоб ми зужили свої сили, які належаться їй, на боротьбу за справу, про які просто годі дискутувати. Звертаюся до вас, матері всіх заступлених тут націй, як і до всіх матерей цілого світу, з питаннями: Чи це справедливо, що нам беруть за злочин, коли ми, українські матері, вчимо наші діти молитися до Бога рідною мовою?

Мої пані! Ви знаєте добре про це, що тільки той, хто живе зі своїм народом і для свого народу, може бути з природи чесною людиною, заслугоючим на довіру характером. Не вірте тим елементам без гонуту під собою, які жене вітер у ваші рамена. Той самий вітер, що пригнав їх до вас, віджене їх, як тільки обернеться. Спірайтесь на нас, на постійне, кріпке, неперотібне з місце, на справжній елемент, що не плазує перед вами, що не стоїть. Я не є більше я, а хочу бути ти, що подас вам гордо й відкрито руку і каже вам: Я є ти, чий я є, але я хочу бути твоїм приятелем. Тільки таким чином, як кожний народ збереже свою національну індивідуальність і матиме змогу розвитку в тому напрямку, тільки тоді найдуть народи шлях, що поведе їх до спільної мети, до мира“.

Промова української делегатки гарною французькою мовою, виголошена в почутті гідності й національного достоїнства, залатрибувала цілу 2000-ну аудиторію. Бесіда збирала довго заслужені гратуляції. Можна сказати без перебільшення, що п. О. Гузар була в цей час конгресу центральною фігурою.

В другому дні конгресу були всі учасники на прийнятті у королеви, яка говорила з ріжними делегатами. Український меморіал, що був напечатований українським фран-

цузький та німецький мовах, розда-но масово між учасницями.

Для пологодження спільної позиції конгрес вибрав ексекутивний комітет з 14 осіб, до якого увійшла від України п. Гузар. Найближчий лізд жіночих товариств у Румунії має відбутися в квітні 1926 р. Шойно на ньому мають бути дані офіційні відповіді на подані меморіали, отже й на український меморіал.

С. С.
Нід редакції: В промові п. О. Гузар є дві-три речення, яких безумовно не висказав ніхто. Українка з Галичини, та коли звали на увагу отишню відносину й устремлю „звільність“ Буковини, слід виставити признати чисту українську делегатку почитати спільним.

Світ без проводу.

Кілька ідей важливого історика

Один з найбільших сучасних істориків, Гулієльмо Ферреро, написав свіжу статтю на тему переломової доби, яку переживав Європа, а з нею весь сучасний світ. Найважливіші місця з неї подаємо в перекладі:

„Світова війна напнула рівновагу нашої планети. Величезні держави швидко; нові держави стали величезними. Від сім'ї літ силкується світ скласти бюджет своїх утрат і здобутків, щоб відгадати, хто стане найближчим паном світа. Більшість силкується до погляду добачувати цього вибраного нової доби — у Зєкіннені Держави. Поваля, що Америка була вже перед війною кавкою багата, але була ще задоволена в Європі, тому, що її капітали не вистарчали, щоб розвинути природні багатства свої безмежної країни. Та нині Америка є вистарчала всього земного глибоку і капіталістами всього світа. Російська революція звільнила їх від найбільше небезпечного супротивника в продукції збіжки та нафти. Від 50 літ, вони не тільки дороблялися до чимало дечого, але й прибили високу культуру. Їх морська сила дійшла до величчя англійської. Як єдина, більш столітня демократична республіка у світі, вирішили вони сто літ тому проблему, за якої розв'язку починають братися Німеччина, Росія і Італія. Багаті, сильні, освічені, своїм, наділені швидким політичним зором, який вивертає свою пошу. Зєкіннені Держави, поруч знесиленої Європи і Азії, яка швидко прокидається у величчя пограблення, можуть бути, так видається, майбутнім мировим суддею світа.“

„Багато глядять голюжно на таку Яаюнію. Війна зробила з неї одного з трьох володарів океану і звільнила від російського велетня, який міг її прогнати, — забезпечила їй гегемонію на найдавнішій Сході. Ставала собі питання, що сталося би, якби Яаюні ада-лось заволодіти Китаєм, зробити з нього модерну державу і зібрати його зрозумілими силами. Виглядає це так, немов би тоді вся планета мусила струсуватися. Знову нині сподіваються або диктуються володарства Росії. Такий москвинський уряд має а уні Заходу якусь дивовиську всериситність. Де тільки вибухне криза, а Болгарія чи

Китаю, в Туреччині чи Єгипті, шукають за його впливом. Ного неспівиманими комісарами, його грошам. Він відомий у драмі нашої доби шось в полі злого духа, яко-му може й призначено накінець програти, але який є діяльніший та сильніший, ніж безжурний дух добра. Ті, що добачують в Росі-нах цю рису всепоисутності, радо скидаються до висновку, що вони мріють про володіння світом і що можуть його здобути, внаслідок загального перелвороту.

Світова війна, що потрясла ге-геомонією Європи, істичного ще спочатку XX ст. над Азією, Афри-кою і частиною Америки в парній мілітарній, політичній, фінансовій та інтелектуальній, залишила по собі у світі шось в порожні. Сил-куємось збагнути, хто заповнить це місце, немов би світові на віки судилося стати під геґемонією якоїсь вибраної сили чи групи дер-жав. Чи справді воно так? Чи світ потребує володаря і чи полодарство Європи на протязі XIX ст. не було тільки відокремленою полією?

На це питання Ферреро дає від-повідь, що сила американського капіталу не покривається з його політичним впливом, тому, що па-рина політики є інша. Японія, якої сили не можна передбачити, може надбати величезні труднощі в Ки-таю, з яким поводитись незвичайно обережно. Можливість революцій-ної геґемонії Росії є покищо мрією деяких інтелектуалістів. Отже йдемо назустріч добі, в якій багато малих і великих держав не матиме про-воду. Це один з наслідків розпаду монархії. У добі монархії могли сильніші двори, завдяки зв'язкам, помагати слабшим. Вся система єв-ропейського впливу в Азії і єра-хія в Європі оснувалась на дина-стичній політиці. Європа ставилась неряд до позавропейських рес-публік, південної Америки, Туреч-чини або Китаю, на які не могла впливати. Республіки таких країн були зброєю націоналізму проти таких небажаних впливів. Республі-ка є більше національною формою правління як монархія, що стоїть

Тільки збірне зусилля може здвигнути піраміду!

Всі по

Акції Земельного Банку Гіпотечного

Львів, Підвалля 7.

понад націоналістично і має нахил до космополітизму.

З цього погляду, каже далі Фер-реро, всі революції останнього 20-ліття від Балтійського моря до Жовтого мають спільну прикмету. Вони є епізодами великого історич-ного руху: перетворити Європу та Азію в стан аналогічний до респу-бликанських держав Америки. То-мучо завтрашній день цих держав не матиме володаря, а кожна раса, держава, цивілізація силкуватиме володіти собою і вдержатись сама. У зв'язку з цим виринає побою-вання, над яким думають уже нині філософи, що світ може набли-нитись до стану вавилонської веж: раси і народи можуть себе не ро-зуміти.

А проте істичуватиме низка ідей, яка їх єднати. Ферреро наводить покино дві: демократії та посту-пу. Демократія має чимало таких ворогів, як нинішній уряд Італії. Однак її критика з боку інтелі-гентів не в силі захитати її поши-рення між масами. Ідея поступу коріниться у простій оптимістичній вірі, що всі засоби, які збільшу-ють наше багатство та силу, роб-лять нас кращими людьми. Вона має безперечну силу приваби для духа маси. Доказом цього факт, що азійські раси, які ще вчора бу-ли привязані до глибшої, мудрій-шої традиції, європейізуються. Ки-тайські війни є війнами морального єдинення. Китай учиться від Євро-пи та Америки всього, що йому треба, щоб стати від них неза-лежним. І стає щораз яснійшою правда, що Європа мріяла в гар-нім, але діточім сні, коли сподіва-

лась, що східні народи приймуть від нас тільки те, що нам могло би помагти як лехше збагатитись їх коштом і запанувати над ними без небезпеки".

По широкому світі.

СРСР., по берлінським звіткам, згодився на концесії для німець-ких фірм на вивіз худоби, шкіри та дробини з України і для одно-го американського підприємства на фабрикацію олії, пер та канце-лярського приладдя.

Італійська ліберальна партія щораз численніше переходить до фашистської. Це саме зробить більшість послів та сенаторів цієї партії.

Степан Радіч, новий міністр о-світи в Югославії, виголосив на ознім вічу палку промову з про-тестом проти італійської політики, яка хоче загартати слов'янські зем-лі до неї неналежні. Якщо фашизм топтатиме далі принципи націо-нальності, тоді Італія розпадеться так само як Австро-Угорщина. Радіч заявив також, що всі Сло-венці, нині під Австрією і під Іта-лією, мусять бути єдині.

Англійська Рада Оборони дер-жав прийняла проект роззбро-єння для морської та повітряної фльоти і для англійської армії. Цей проект, що бере на увагу Францію та Бельгію, буде предло-жений Раді Лігії Націй. Франція боронить погляду загальної фор-мули роззброєння, Англія тільки деяких родів зброї.

Пруське дворянство приготує останній рахунок відшкодувань, як має заплатити родині Гогенцо-лернів.

Комісія Лігії Націй, що розгла-дала грецько-болгарський конфлікт, заявила, що нападаючою була Греція. Греція має заплатити Бол-гарії відшкодування 87.000 фунтів шт., для родин офіцерів та жо-нів убитих підчас воєнних опе-рацій і кошти транспорту болгар-ських військ в сумі 57.000 фунтів штерлінгів.

Папський нунцій у Чехосло-ваччині, що туди вже не вернеть-ся, є кандидатом на це саме ста-новище до Польщі.

Ваґабити заклічили якийсь та-ємний договір з Англією, перехо-дячи під її протекторат. Вони зай-няли Медину. (Край Ваґабитів, за-вичай також Нешедом, є частиною Арабії між Лаша і Гелжасом. Під-час світової війни, султан стоав на боці Англії. Ібн Сауд, який по-розумівся тепер з Англією, боро-ся в останній час з успіхом проти короля Гелжасу Гуссейна і його наслідника Алі, які відступили від Англії).

По виборах у Чехословаччині.

Оконечний вислід

Проголошено вже дефініт. вислід виборів у Чехословаччині в дні 15. ц. м. Як відомо, щойно при дру-гій і третій скрутинній усталено о-конечний розділ мандатів між пооди-нокі партії. На основі виборчого закону в рахубу входили тепер тільки такі партії, що зложули понайменше один мандат в пер-шій скрутинній.

Склад поажського союзу буде тепер такий: чсл. республіканців 45, комуністів 41, чеських католи-ків 31, чсл. соціал-демократів 29, чсл. соціалістів 28, нім. союз селя-24, словацьких католиків (Глінка) 23, нім. соц.-дем. 17, чеських нац. дем. 13, чсл. партія рем. і пром. 13, нім. христ. суспільників 13, нім. нац. партія 10, нім. нац. соц. 7.

Мих. Рудницький.

Остання повість Жеромського.

Смерть великого письменника в моменті найкращого розвитку його духових сил має подвійно тра-гічне обличчя, коли його останнім твором є книжка, що розділює су-спільність на дві великі лаги. Же-ромський, залишивши як останній твір „Przedwiośnie", залишив чи-тача, а навіть критику у ваганні щодо останнього моменту свого духового напрямку. Ця повість розбудила палку дискусію на те-му: чи Жеромський є прихильни-ком „вітру від Сходу", чи висту-пає як патріот, що кидає грома-дянству пересторогу про можли-вість небезпеки комуністичних ідей?

І ті і тамті виривали собі особу письменника, доказуючи, що його симпатії стоять на боці їх світогля-ду. Націоналісти, що шукали в по-вісті нового патріотичного „горі-лімса серця" перечеркували остан-ню її сцену як несуттєву; герої, що паде в кігті комуністичної пропа-ганди, був — на їх думку — сві-домо змалюваним через автора сумним прикладом змарнованого життя. На території СРСР. появи-лось одночасно аж шість перекла-дів „Przedwiośnie" під різними за-головками, з різними передмова-ми і без сумніву: по ріжній опе-рації самочинних цензурських но-жів. Та ці факти не вистачають як доказ, що книжка може одно-часно служити справі двох якнай-більше протилежних ідейних на-прямків. Є сотки творів, з яких досить викинути одну сторінку чи кілька речень, досить підчинити їх одному кінцевому акордові або відорвати їх від нього, і вони на-бачуть зовсім нового змісту

„Przedwiośnie" Жеромського на-лежить до творів, які дуже легко осміяли з і становища одної су-спільної ідеології, звуженої на-віть до рамок партійності. Для цього треба тільки покласти го-ловну вагу на всі ті ідеологічні моменти, які ми вважаємо єдино послідовними, основними премі-сами і єдиноцілними висновками су-спільного світогляду. Жеромський протиставив у своїй повісті два нові світи, які простягаються перед душою його героя, Барика: — від-рожену Польщу і країну зайнято-зання комуністичних ідей. З одного боку ірраціональну любов до рід-ної землі, з другого: потребу тво-рення нового типу свободної лю-дини, незаязаної ні путами історії, ні географії.

Оба ці світи промовляють до ко-рами пречутливої совісті і відкри-вають свої найбільші рани. Безжурна, забита дошками від гріз-ної стихії життя — шляхетська за-кутність, а поруч її сонячного блажен-ства нужда працюючого темного люду проймають таким самим жа-хом, як садистичні сцени скажені-ючої юрби, на пожарищі серед стихії революції. Ні відрожена Польща не в силі обмити зі своїх рук шоденно нових гріхів, навіть колиб її творці їх бачили, прине-волені всякою ціною рятувати раз-скоплений державний корабель, — ні жорстока помста революційної маси не в силі стримати себе в роз-гоні, співаючи дигирами в честь свободи на людським костовищі. Та „тут і там" є фанатики ідеї, що у недалекій далечині бачуть „склані-домі", вірять у здійснення майстер-ного зраду людського співжиття.

Жеромський змалював цілу низку переживань, вагань, конфліктів, складної внутрішньої боротьби

з якої родиться віра, чи потреба віри, в рідну землю і людство. про-тиставлені й. Хто вмів читати очи-ма того самого духового голоду, що він: потребою зрозуміти, чому саме одиниця може переходити такі дивні змагання за світогляд, який деякі приносять на світ уже гото-вий, хто вмів читати Жеромського, віднайде в душах обох протилеж-них світів частину його власних сумнівів. Адже і він колись працю-вав для революційної ідеї. Адже і він нині бере участь у реальній праці відбудови власної держави! І поет у хвилини безоглядної шир-ости дає малюнок клаптиків дій-сного життя, що є спадщиною цих двох великих ідей.

Він не каже: вибирайте, не ра-хує, скільки світла і тіней розкинув на цій чи іншій сторінці людської історії, яка, як кожна історія, може кінчитись великою думкою або про-пашим жестом. Жеромський каже: глядіть, якими дивними стежками ходить еволюція ідей, перетворення ідеї в діло, діла в наскрізь первісні форми боротьби, що є тільки судо-ржним животінням, інстинктовим прив'язанням до чогось, що є кала-мутне, сліпе, безоглядне, безглузде, мов изродина людини, її свідомості та її фізичний чи духовий скін... Лю-дина віднаходить у собі любов до власної молодості, так само не-жданно і чудотворно як почування для особи другого полу. — перше кохання, так само як пістиза для батька чи маґері, — саме прива-зання для родичів, так само як відкриває ідеал служби батьківці-ни... І всіх їх може покинути в один не менше незбагнений у причинах і наслідках мент, — покинути всу-переч внутрішній боротьбі, жалю, спочуванню, тузі, свідомості свого знесилення, почуванню зради

Життя не знає сорому, ні зради коли людина бореться за право до-щастя. Ідея не знає ніякої найгид-кішої форми насильства, коли є одержима вірою, що приносить щастя людству. У хвилини наро-діння нової людської свідомості, такі як останнє п'ятнадцятьліття, коли з потоків кризи виривали нові народи і нові ідеї, все те, що жило віками в людській звірині прибрало ще більше осоружну по-добу як колинебудь. — Ви, що вчора жили в осійній авреолі на-ціонального визволення, не забу-вайте, що нині, коли воно стало буденною дійсністю, ніяка ідея не вистає для виправданні її залу-шливої атмосфери — казав Же-ромський своїм землякам, непохит-ним у вірі в правду вибореної шо-денщини. Та ніякий з таких вис-новків не має права покрити се-бе з „правдою" письменського тво-ру, що має право і мудрість не кінчати ніякими висновками. Вони належать до суспільних діачів.

Хто зна, чи смерть, що перева-ла працю Жеромському, не збила одночасно поодвоження думок, що зродили „Przedwiośnie". Незрозу-міння, яке зустріло цей твір, стало би напевно новою творчою сплу-кою для письменника. Думаючи про це, важко стриматись від го-лосної згадки про твір, який у польській літературі випередив „Przedwiośnie" тою самою пробле-мою — „Płomienie" Бжозовського. Щойно в перспективі тих минулих кільканадцяти років, коли здати со-бі справу, що Бжозовський нави-сав свою повість, не маючи 30 літ, можна зрозуміти, чим є аґрага письменника, який світоглядом пере-реджує зрілість усієї літератури та суспільності.

принимаете передачу